

Zadania czy paragrafy?

Wpływ sposobu planowania i rozliczania
wydatków na sposób patrzenia na oświatę

© by Antoni Jeżowski, 2012

Budżet tradycyjny a budżet w układzie zadaniowym

W tradycyjnym układzie klasyfikacji budżetowej niektóre wydatki publiczne na konkretny cel znajdują się w różnych pozycjach, co utrudnia ich wyodrębnienie i, tym samym, uzyskanie informacji o tym, ile łącznie środków publicznych przekazywanych różnym instytucjom na **cele**, które mają być przez nie wspólnie realizowane.

Budżet tradycyjny (tabelaryczny) oparty jest na klasyfikacji budżetowej i budowany w oparciu o zrealizowane wydatki roku poprzedniego. Budżet **w układzie zadaniowym** wymaga planowania wieloletniego, koncentruje się na osiągnięciu celów poprzez realizację zadań.

Budżet tradycyjny a budżet w układzie zadaniowym

Szkoła z istoty swej roli społecznej myśli kategoriami przyszłości: chce wykształcić i ukształtować ucznia, wykonując konkretne zadania, a potem rozliczać się z tego pokazując osiągnięte **wskaźniki** w ramach **mierników**, nie zaś opowiadać hermetycznym językiem księgowości, ile wydano środków w abstrakcyjnych działach, rozdziałach i paragrafach... To nie tylko kwestia estetyki, ale także solidności i efektywności.

Budżet tradycyjny a budżet w układzie zadaniowym

W szkole planowanie wieloletnie związane jest choćby z planami nauczania dla danego rocznika, a nawet oddziału. To charakterystyczne dla danej grupy uczniów ustawienie zadań dla nich i ich nauczycieli.

Rozliczenie z wykonania części tych zadań, tym razem edukacyjnych, następuje po zakończeniu na ogół trzyletniego cyklu edukacyjnego w postaci sprawdzianu lub egzaminów zewnętrznych (gimnazjalnego, maturalnego lub z przygotowania zawodowego).

Budżet zadaniowy pozwoli policzyć koszty kształcenia w owym cyklu np. od września 2012 do sierpnia 2015 r.

Zadanie

Zadanie to elementarna jednostka określająca w miarę jednorodną działalność podejmowaną w celu osiągnięcia określonego rezultatu.

Posiada, umożliwiające ocenę efektywności i skuteczności, parametry (mierniki i ich wskaźniki).

Zawiera:

- ➔ Zakres rzeczowy;
- ➔ Harmonogram realizacji;
- ➔ Koszty realizacji;
- ➔ Osobę odpowiedzialną.

Zasady budżetu w układzie zadaniowym

1. Zasada **przejrzystości** polegająca na wprowadzeniu przejrzystej klasyfikacji budżetowej.
2. Zasada **skuteczności i efektywności** polegająca na określeniu celów i mierników oraz porównaniu efektów w stosunku do poniesionych nakładów. Ma ona zapewnić efektywne, racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi.

Zasady budżetu w układzie zadaniowym

3. Zasada **wieloletniości** postuluje wieloletnią projekcję wydatków dla określonych zadań. Chodzi tutaj o zapewnienie spójności i powiązania rozwoju z obszaru programowania strategicznego oraz planu wieloletniego z planowaniem budżetowym.
4. Zasada **konsolidacji wydatków publicznych**. Aktualna koncepcja budżetu zadaniowego zakłada ujęcie w trzyletniej projekcji wydatków i w budżecie państwa dochodów i wydatków całego podsektora rządowego i ubezpieczeń społecznych (z nielicznymi wyłączeniami).

Zalety budżetu w układzie zadaniowym

Większą przejrzystość i czytelność podziału środków

Operuje się celami i zadaniami, które stoją przed instytucjami publicznymi, a nie kategoriami wydatkowymi tradycyjnej klasyfikacji budżetowej.

Zalety budżetu w układzie zadaniowym

Możliwość lepszej oceny efektywności wydawanych środków

Określenie **celu** i **mierników** jego realizacji pozwala wyliczyć efekty i porównać je z kosztami, co jest podstawą racjonalnych decyzji dotyczących podejmowanych działań oraz oceny funkcjonowania instytucji publicznych.

Instytucja publiczna zostaje postawiona w roli przedsiębiorstwa, które zawarło ze społeczeństwem swoisty kontrakt na realizację konkretnych **zadań**, uzgodniło **cele** do realizacji, otrzymało odpowiednie środki i będzie rozliczane z wyników.

Zalety budżetu w układzie zadaniowym

Większą elastyczność wydawania pieniędzy

W tradycyjnym budżecie głównym problemem jest to, aby zaplanowane środki wydawać w sposób ściśle zgodny ze szczegółowymi uregulowaniami oraz przyjętymi harmonogramami.

W budżecie zadaniowym można w większym stopniu pójść śladem rozwiązań stosowanych w firmach prywatnych – skoro wiemy, jakie zadania mają być realizowane, można dać większą swobodę w gospodarowaniu finansami.

Zalety budżetu w układzie zadaniowym

Wydłużenie okresu planowania

W tradycyjnym budżecie podział środków ustala się co roku, głównie na podstawie struktury z lat ubiegłych, uwzględniającej zobowiązania ustawowe, które wskazują na konkretną alokację środków.

Przy sporządzaniu budżetu zadaniowego potrzebne jest planowanie wieloletnie, z rozpisaniem zadań na poszczególne lata, co umożliwia śledzenie postępów w realizacji celu.

Doświadczenia z budżetem w układzie zadaniowym

Budżet w układzie zadaniowym, jako jedna z nowoczesnych metod zarządzania finansami publicznymi, promowany jest przez wiele organizacji międzynarodowych (m.in. Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD), a polskie reformy w tym zakresie wspierane są finansowo przez Unię Europejską.

Doświadczenia z budżetem w układzie zadaniowym

Dla uniknięcia nadmiernej szczegółowości poziomów wyodrębnionych w klasyfikacji zadaniowej i osiągnięcia odpowiedniej przejrzystości budżetu dla każdej z **22 funkcji** wyodrębniono **zadania** (**166** w 2008 r. i **151** w 2009 r.), które w sposób syntetyczny grupują działania służące osiągnięciu jednego celu.

Trzeci poziom stanowią **podzadania** (**454** w 2008 r. i **599** w 2009 r.), które dysponenti części budżetowych sami zdefiniowali w ramach realizowanych przez siebie zadań.

Budżet w układzie zadaniowym w polskim prawie

Pierwszym i najważniejszym elementem zmian jest jednoznaczne zdefiniowanie w ustawie struktury **planowania zadaniowego** i nadanie jej kształtu układowi zadaniowego.

Od 1 stycznia 2010 r. pod pojęciem **układu zadaniowego** rozumie się zestawienie wydatków budżetu państwa lub kosztów jednostki sektora finansów publicznych sporządzonych według:

Budżet w układzie zadaniowym w polskim prawie

- funkcji państwa, oznaczających poszczególne obszary działań państwa,
- zadań budżetowych,
- podzadań budżetowych grupujących działania, umożliwiające realizację zadań,

– wraz z opisem celów tych zadań i podzadań, a także z wyjściowymi i docelowymi miernikami stopnia realizacji celów działalności państwa, oznaczającymi wartościowe, ilościowe lub opisowe określenie bazowego i docelowego poziomu efektów poniesionych nakładów.

Zadanie w ustawie budżetowej na rok 2012

Część	Nazwa programu zadania/podzadania/działania	Cel programu	Miejsce					Termin realizacji	Koszty całkowite programu (wszystkie źródła)		Nakłady do poniesienia po 2011 r. z budżetu państwa			
			Nazwa	Wartość					Ogółem	W ramach podzadania/ działania	Ogółem	2012 r.	2013 r.	2014 r.
				Bazowa	Docelowa									
					2012 r.	2013 r.	2014 r.							
Jednostka koordynująca/realizująca														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2016														
Nakłady do poniesienia z budżetu państwa w 2012 roku												71 796		
Funkcja 3. Edukacja, wychowanie i opieka														
Zadanie 3.2. Szkolnictwo wyższe														
Podzadanie 3.2.4 Utrzymanie i rozbudowa infrastruktury szkolnictwa wyższego														
38 Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Program/Działanie: "Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2015"	Rozbudowa infrastruktury Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Sumaryczna powierzchnia użytkowa w m ² obiektów oddanych do użytku w ramach programu wieloletniego	[2010] 29653	43413	49775	55723	2004-2015	600 937	600 937	126 638	71 796	39 556	15 287

Załącznik nr 11 do ustawy budżetowej na rok 2012 z 2 marca 2012 roku: Zestawienie programów wieloletnich w układzie zadaniowym

Zadanie w uchwale budżetowej na rok 2012 m. st. Warszawy, s. 411

Edukacja

Wyszczególnienie	Plan
RAZEM	54 395 314
Oświata i edukacyjna opieka wychowawcza - program 1	27 515 000
Prowadzenie przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego - zadanie 1	2 825 000

Klasyfikacja: rozdział: 80104, 80106

Prowadzenie publicznych przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego 2 825 000

Cel: pełnienie funkcji dydaktycznych, opiekuńczych, wychowawczych wobec dzieci w wieku 3-5 lat

Dysponent: Biuro Edukacji 2 825 000

Kalkulacja:

- liczba uczniów

602

Wydatki przeznaczone na refundację wydatków poniesionych przez gminy podwarszawskie na dotacje dla przedszkoli niepublicznych funkcjonujących na terenie tych gmin za dzieci będące mieszkańcami m.st. Warszawy.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256 poz. 2572 z późn.zm.)

Budżet w układzie zadaniowym w polskim prawie

W ustawie o finansach publicznych przewidziano – oprócz ustawowych obowiązków kontrolnych realizowanych m.in. przez NIK – rozwiązania obejmujące kontrolę zarządczą.

Jednym z elementów **kontroli zarządczej** jest plan działalności na rok następny, który sporządza się do końca listopada każdego roku. Rozwiązanie to winno przyczynić się do wykorzystania **planowania zadaniowego** do rzeczywistego zarządzania każdą jednostką sektora finansów publicznych.

Budżet w układzie zadaniowym w polskim prawie

Planowanie zadaniowe obejmuje także **programy wieloletnie**.

Dotychczas brakowało przepisów nakazujących określanie efektów, jakie mają być osiągnięte w poszczególnych latach w trakcie realizacji danego **programu wieloletniego**. Nie zawsze więc było możliwe precyzyjne monitorowanie wydatków przewidzianych na dany program.

Zdefiniowanie **celów, zadań (podzadań, działań)** i ich **mierników** prowadzi do „odsztynwienia” wydatków już na etapie podejmowania decyzji o realizacji konkretnego programu wieloletniego.

Zapamiętajmy

Budżet zadaniowy stanowi kompleksowy i spójny **zespół narzędzi**, mających służyć racjonalnemu, przejrzystemu i efektywnemu gospodarowaniu środkami publicznymi.

Zasadniczym problemem jest klarowne powiązanie wydatków z **celami** i **miernikami** oraz takie sformułowanie mierników, aby dawały informację o efektywności poniesionych wydatków.

Budżet zadaniowy może być w sposób prosty i czytelny powiązany z celami i zadaniami szkoły oraz planami nauczania dla danej grupy uczniów od pierwszego do ostatniego dnia ich szkolnej edukacji.

😊 Dziękuję za uwagę